МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
Факультет мистецтв імені Анатолія Авдієвського

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні Вченої ради УДУ
імені Михайла Драгоманова
27 червня 2025 р.
Протокол № 14
Голова Вченої ради,
ректор університету, академік
Віктор АНДРУЩЕНКО

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА «Середня освіта (музичне мистецтво)»

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Галузь знань: А Освіта

Спеціальність: А4 Середня освіта

Освітня кваліфікація: доктор філософії з середньої освіти (музичне мистецтво)

Введено в дію:
Наказ № 265 від 30.06.2025 р.

Київ – 2025

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ

освітньо-наукової програми

«Середня освіта (музичне мистецтво)»

Зміни до програми погоджено:

Гарант ОНП _____(Алла Козир)

(підпис)

Вчена рада факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського

Протокол від «23» червня 2025 р. № 12

Голова Вченої ради факультету _____(Василь ФЕДОРИШИН)

(підпис)

Навчально-методичний центр

Начальник НМЦ _____ (Алла РОМАНЧУК)

(підпис)

Відділ аспірантури і докторантури

Завідувач відділу _____ (Ксенія БОДНАР)

(підпис)

Науково-методична рада університету

Протокол від «26» червня 2025 р. №

Голова Науково-методичної ради _____ (Роман ВЕРНИДУБ)

(підпис)

Проректор з наукової роботи _____ (Григорій ТОРБІН)

(підпис)

І. ПРЕАМБУЛА

Освітньо-наукова програма (ОНП) «Середня освіта (музичне мистецтво)», галузі знань А «Освіта», спеціальності А4 Середня освіта відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікації. Програма визначає орієнтацію та основний фокус професійної підготовки, обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття освітнього ступеня «Доктор філософії», перелік загальних, спеціальних (фахових), дослідницьких компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, результати навчання та вимоги до контролю якості вищої освіти.

Освітньо-наукова програма розроблена робочою групою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова у складі:

Керівник робочої групи (гарант ОНП):

Козир Алла Володимирівна **–** завідувач кафедри хорового диригування та теорії і методики музичної освіти факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор _____

Члени робочої групи:

Ткач Марія Михайлівна – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії музики та естрадного мистецтва факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова _____

Глазунова Ірина Кимівна – кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри фортепіанного виконавства та педагогіки мистецтва факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова _____

ВРАХОВАНО:

Фахову експертизу стейкхолдерів:

Савчук Євген Герасимович – Герой України, народний артист України, академік Академії мистецтв, професор НМА України;

Струтинський Богдан Дмитрович – народний артист України, генеральний директор-художній керівник Київського національного академічного театру оперети;

Курач Юрій Володимирович – народний артист України, генеральний директор Національної заслуженої капели бандуристів України імені Георгія Майбороди;

Романчишин Василь Григорович – кандидат культурології, професор, ректор Академії мистецтв імені Павла Чубинського.

Термін перегляду програми: 1 раз на 2 роки _____
Дата перегляду /оновлення освітньо-наукової програми: 2027 р.

ІІ. Загальна характеристика

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Український державний університет імені Михайла Драгоманова, факультет мистецтв імені Анатолія Авдієвського
Рівень вищої освіти	Третій освітньо-науковий рівень вищої освіти. НРК України – 8 рівень
Ступінь вищої освіти, назва галузі знань та спеціальності	Доктор філософії PhD Галузь знань А «Освіта», спеціальність А4 Середня освіта
Офіційні назва освітньої програми	Середня освіта (музичне мистецтво)
Обмеження щодо форм навчання	Немає
Кваліфікація освітня, що присвоюється	Доктор філософії з середньої освіти (музичне мистецтво)
Кваліфікація професійна	Не передбачено
Кваліфікація в дипломі	Доктор філософії з середньої освіти (музичне мистецтво)
Тип диплому та обсяг освітньо-наукової програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 48 кредитів ЄКТС Термін навчання – 4 роки
Наявність акредитації	Акредитована у червні 2025 року
Форма навчання	Очна (денна), заочна
Передумови	Наявність освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)

Мова навчання і оцінювання	Українська
Термін дії освітньо-наукової програми	До наступної акредитації
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньо-наукової програми	https://fm.udu.edu.ua/osvita/osvitni-prohramy
2 – Мета освітньо-наукової програми	
Метою ОНП «Середня освіта (музичне мистецтво)» є надання освітніх послуг у музично-педагогічній галузі, забезпечення аспірантам здобуття знань, умінь та компетентностей, що належать до галузей мистецтва та освіти, із концентрацією на розвитку логічного, критичного й творчого мислення; спрямування на здійснення самостійної творчої науково-пошукової та педагогічної діяльності для отримання конкурентної спроможності у вирішенні складних професійних завдань; підготовка аспірантів до проведення дослідницької науково-педагогічної діяльності інноваційного характеру для інтеграції у світовий соціокультурний, освітній та науковий простір завдяки оволодінню знаннями, вміннями і навичками науково-дослідницької та музично-педагогічної діяльності.	
3 – Характеристика освітньо-наукової програми	
Опис предметної області	*Проміжні цілі навчання* відповідають місії та стратегії Українського державного університету імені Михайла Драгоманова у формуванні науковців, здатних розв'язувати комплексні проблеми в галузі педагогіки мистецтва, що базуються на фундаментальних наукових досягненнях вітчизняних та зарубіжних учених, всебічному вивченні музично-педагогічного досвіду і спрямовані на продукування спеціальних фахових знань, творчих умінь та виконавських навичок. Передбачають оволодіння методологією науково-педагогічної діяльності та проведення власного наукового дослідження, результати якого мають актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення. *Об'єкти вивчення*: методологія наукових досліджень у сфері музичного мистецтва; національна основа художньо-музичної освіти; процес становлення та розвитку педагогіки мистецтва; актуальні проблеми формування духовності особистості; особистісно-орієнтований підхід в процесі навчання мистецтва; феномен художнього пізнання як взаємодії сприймання, оцінювання і творення в мистецтві; єдність раціональних

	і емоційних, об'єктивних і суб'єктивних, свідомих і підсвідомих способів освоєння мистецтва тощо; *Теоретичний зміст предметної області* охоплює: - гуманістичну парадигму мистецької освіти; - концепції та методологічні підходи до вивчення фахових дисциплін; - принципи і педагогічні умови навчання мистецтва; - форми, методи, методики та технології наукового пізнання; - перспективні напрями розвитку мистецької педагогіки. *Методи, методики та технології: теоретико-методологічні* (дослідження у сфері теорії і методології музичного мистецтва, інноваційні процеси музично-педагогічної освіти; вивчення тенденцій і напрямів розвитку музичного мистецтва); *методичні* (формулювання певних рекомендацій відповідно характеру мистецької діяльності, залежно від завдань розвитку особистісних художніх властивостей учнів, вдосконалення якості мистецької освіти). *Інструменти та обладнання:* сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти, що застосовуються в сфері музично-педагогічної діяльності.
Орієнтація освітньої програми	ОНП «Середня освіта (музичне мистецтво)» спрямована на паритетне поєднання теоретико-методологічної науково-дослідницької та творчо-практичної підготовки аспірантів. Дослідницький процес зорієнтований на удосконалення особистісних наукових та професійних компетентностей з відповідної кваліфікації з подальшим впровадженням розроблених інноваційних технологій у навчально-виховний процес, науково-дослідну і мистецько-організаційну діяльність відповідно до 8 рівня Національної рамки кваліфікацій та згідно із потребами мистецької галузі.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	*Загальний:* на широкому узагальненні та глибоких знаннях методології, сучасної теорії та методики професійної підготовки аспіранта з музичного мистецтва, на критичній оцінці перспектив оптимізації мистецьких наукових досліджень та освітнього процесу загалом. *Спеціальний:* на здобутті спеціальних (фахових) теоретичних знань та історичного досвіду з різних видів музичної діяльності; співвіднесенні їх з практичними задачами музично-педагогічної освіти в контексті модернізації та глобалізації світових культурно-освітніх процесів. Вона спрямовує здобувачів на розвиток професійних компетентностей для здійснення

	педагогічної, творчої мистецької діяльності, передбачає використання креативних підходах до вивчення музичного мистецтва в контексті сучасних особливостей світового культурно-мистецького простору. *Ключові слова: педагогіка мистецтва, теорія та методика викладання мистецьких дисциплін, музичне мистецтво, методичне забезпечення навчального процесу з мистецьких дисциплін, музична творчість, уроки мистецтва.*
Особливості програми	ОНП «Середня освіта (музичне мистецтво)» поєднує методологію науково-дослідницьких та освітніх компонентів у сфері музичного мистецтва в контексті набуття відповідних фахових компетентностей. Програмою передбачено: надання аспірантам глибоких та різноспрямованих знань із теоретичних і методичних засад музичної освіти та набуття суб'єктного досвіду в різних видах музичної діяльності як джерела досягнення індивідуального персоніфікованого наукового статусу; заохочення до самостійного оволодіння проблематикою, логікою та методикою сучасного мистецько-зорієнтованого педагогічного дослідження. Програма дозоляє оволодіти третім рівнем вищої освіти, кваліфікації доктора філософії з середньої освіти (музичне мистецтво), набуття науково-професійних компетентностей для здійснення самостійних науково-виважених актуальних досліджень в освітньо-мистецькій галузі.
Академічні права випускників	Доктор філософії підготовлений до акмеологічного особистісного розвитку протягом життя, до підвищення кваліфікації та продовження освіти із здобуттям ступеня доктора наук.
Працевлаштування випускників	ОНП «Середня освіта (музичне мистецтво)» забезпечує якісну підготовку докторів філософії в галузі знань А «Освіта», спеціальності А4 Середня освіта, які здатні до виконання відповідних робіт згідно з Національним класифікатором професій України ДК 003: 2010 (редакція від 13.12.2024), а саме: - викладача закладу вищої освіти (2310.2); - викладача мистецького ліцею (2320); - викладача мистецької школи (за видами навчальних дисциплін) (3340); - вчителя закладу загальної середньої освіти (2320); - вчителя спеціалізованого закладу загальної середньої освіти (2320);

	- керівника музичного (2455.2); - наукового співробітника (в інших галузях навчання (2359.1/23667); - наукового співробітника (методи навчання) (2359.1/23667).
Подальше навчання	Випускники можуть продовжувати навчання для здобуття наукового ступеня доктора наук, підвищення кваліфікації, набуття додаткових кваліфікацій у формальній, неформальній та інформальній освіті.

III. Обсяг кредитів ЄКТС ОНП «Середня освіта (музичне мистецтво)» (48 кредитів)

№	Цикли дисциплін	Навчальних годин	Кредитів
I.	*Цикл дисциплін загальнонаукової підготовки*	**450**	**15**
ЗН 01	Філософські студії	90	3
ЗН 02	Академічна іноземна мова у професійній діяльності та дослідженнях	90	3
ЗН 03	Академічна українська мова у професійній діяльності та дослідженнях	90	3
ЗН 04	Методи планування та обробки наукових досліджень	90	3
ЗН 05	Наукометрія та науково-організаційна діяльність	90	3
II.	*Цикл дисциплін спеціальної підготовки (музичне мистецтво)*	**450**	**15**

СП 01	Теорія та методика музичного навчання	120	4
СП 02	Інноваційні тенденції мистецької освіти	120	4
СП 03	Сучасні інформаційні технології	120	4
СП 04	Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти	90	3
III.	*Цикл вибіркових навчальних дисципліни**	**360**	**12**
IV.	*Науково-педагогічна практика*	**180**	**6**
Разом	Загальний обсяг освітньо-наукової програми	**1440**	**48**

* з наведеного переліку аспірант самостійно вибирає 4 дисципліни

В ОНП «Середня освіта (музичне мистецтво)» передбачено застосування особистісно-орієнтованого, аксіологічного, акмеологічного, гуманістичного та творчого підходів до викладання навчальних дисциплін з використанням традиційних та інноваційних технологій, а також інтерактивних методів навчання.

Науково-дослідницька діяльність аспірантів відбувається в межах індивідуальної навчальної програми, планується та погоджується із науковим керівником здобувача.

Підготовка та захист дисертаційного дослідження у поєднанні з теоретичною та практичною підготовкою, а також науково-дослідницькою та педагогічною роботою забезпечують відповідний освітньо-науковий рівень здобувача.

IV. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКА

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність до розв'язання комплексних проблем професійної і дослідницько-інноваційної роботи, успішне вирішення складних завдань музично-педагогічної науки, теорії та практики їх творчого застосування в умовах різнорівневої мистецької освіти, що передбачає проведення унікальних досліджень та створення на їх основі авторського творчого продукту, постійне самовдосконалення та застосування інтегрованих фахових умінь і практичних навичок у музично-педагогічній, художньо-творчій, науковій та інноваційній діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)	**ЗК 1.** Здатність до вільного застосування української та іноземних мов у науковій роботі, науково-педагогічній та інноваційній діяльності, у практиці міжособистісного спілкування в соціокультурному просторі. **ЗК 2.** Здатність до уявлення сучасної картини світу на основі цілісної системи теоретико-методологічних знань та сформованих особистих аксіологічних орієнтирів у сфері музичного мистецтва. **ЗК 3.** Здатність до гнучкого та критичного мислення на основі грунтовних методологічних знань, набутого вміння критично мислити здійснюючи наукове та педагогічне спостереження, аналіз та інтерпретацію різних соціально-освітніх явищ, орієнтуватись у нових обставинах, знаходити їх взаємний зв'язок із різними сучасними професійними проявами, зберігаючи критичне ставлення до сталих наукових компетентностей. **ЗК 4.** Здатність орієнтуватися у сукупності різних думок, концепцій, вірувань та цінностей, вести діалог і полілог, дискутувати про засади життєдіяльності людини, а також формувати і аргументувати власну світоглядну позицію при вирішенні складних суспільних проблем, використовуючи досвід видатних мислителів минулого та сучасності. **ЗК 5.** Здатність здійснювати самоконтроль за формуванням власної світоглядної культури критично аналізувати результати своєї життєтворчості та узгоджуючи її з етносом науковця, ідеалами гуманізму й патріотизму. **ЗК 6.** Здатність до ефективного застосування системного, аксіологічного, акмеологічного, гуманістичного, особистісного, праксеологічного, діяльнісного та творчого методологічних підходів до вироблення індивідуальних форм творчої активності, спрямованої на формування позитивної Я-концепції та на її реалізацію в музично-педагогічній діяльності. **ЗК 7.** Здатність до активного набуття інформаційного та інтелектуального досвіду, здобувати нові знання самостійно, розвивати власний науковий та інтелектуально-емоційний потенціал на основі використання сучасних різноманітних медіа-інформаційних та сталих літературних джерел, комп'ютерних технологій; відстоювати власні оригінальні наукові ідеї, продукувати їх та генерувати нові засобами різних видів публічного дискурсу та в різних соціально-культурних контекстах. **ЗК 8.** Здатність до усвідомленого рефлексивного осмислення основних тенденцій в сучасній мистецькій освіті, сучасних українських теоретичних та практичних реаліях та власного життєвого досвіду.

	ЗК 9. Здатність працювати у взаємодії, сприяти колегіальному обговоренню загальномистецьких та специфічно музичних проблем на основі професійного партнерства та уміння виявляти індивідуально-неповторний підхід до теоретичного обгрунтування наукових понять, їх ефективного застосування на практиці, доречної рефлексії стосовно результатів власної діяльності. Здатність до письмової й усної комунікації іноземною та рідною мовами, готовність до активного спілкування у науковій, педагогічній і соціальній сферах діяльності, зокрема в міжнародній та мультикультурній спільноті. **ЗК 9.** Здатність до формулювання наукової проблеми та її розкриття через історико-методологічний екскурс та крізь призму сьогодення. **ЗК 10.** Здатність бути відкритим до нових знань, наукових досягнень, сприймати та усвідомлювати невідомі раніше поняття та інтегрувати їх з наявним власним науково-теоретичним досвідом; спроможність до перспективної науково-дослідної самомотивації, саморозвитку та особистісної самореалізації. **ЗК 11.** Здатність усвідомлення та дотримання моральних та етичних принципів щодо наукової професійної коректності; знання нормативних документів, необхідних для здійснення наукового дослідження, дотримання академічної доброчесності та наукової етики. дослідження з можливістю практичного застосування його результатів. **ЗК 12.** Здатність до ініціювання, організації та проведення комплексних теоретико-методичних і експериментальних досліджень у галузях філософії, музикознавства, музичної педагогіки та психології з метою отримання нового наукового результату. **ЗК 13.** Здатність здійснювати усну або письмову презентацію власних науково-теоретичних досягнень і узагальнених наукових висновків за результатами проведених досліджень; здійснювати мистецький (конкурсний, концертний) показ власних виконавських досягнень для аудиторії різного рівня професійного спрямування. **ЗК 14.** Здатність переконливо аргументувати і робити теоретичні узагальнення, пов’язувати теоретичну перспективу власного дослідження з можливістю практичного застосування його результатів. **ЗК 15.** Здатність до використання сучасних мультимедійних технологій для організації і забезпечення власної наукової, музично-педагогічної та інноваційної діяльності у підготовці наукових публікацій, звітів, документації.

Фахові компетентності (ФК)	**ФК 1.** Здатність до методичного опрацювання дослідницького інструментарію в галузі мистецької освіти, вироблення необхідних умінь та навичок самостійної наукової діяльності; усвідомлення спільних та відмінних особливостей в методиках за видами мистецтва. **ФК 2.** Здатність до формулювання методологічної бази власного наукового дослідження з нових позицій, усвідомлення його актуальності, мети, завдань і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя, національної та світової духовної культури. **ФК 3.** Здатність до засвоєння науково-мовного тезаурусу з метою теоретичного узагальнення результатів дослідження, проведення статистичного аналізу, ознайомлення з сучасними інноваційними тенденціями в освіті, її організаційними формами. **ФК 4.** Здатність здійснювати ефективний вплив на аудиторію; здатність до керівництва науково-дослідною роботою інших суб'єктів освіти; уміння використовувати набуті знання про систему і правила її функціонування в процесі науково-професійної комунікації. **ФК 5.** Здатність логічно визначати концептуальні позиції, чітко формулювати ідею, ставити та успішно вирішувати завдання, визначати умови та можливості оптимізації мистецького процесу; спроможність брати на себе відповідальність за власні вчинки. **ФК 6.** Здатність визначати, мати доступ, аналізувати та поєднувати інформацію з різних наукових джерел, документів та текстів для розгляду відповідних мистецьких завдань. **ФК 7.** Здатність до професійної презентації результатів власних досліджень на міжнародних, всеукраїнських наукових конференціях та семінарах з використанням інтегральних методів комунікації. **ФК 8.** Здатність професійно використовувати різноманітні психофізіологічні теорії для здійснення діагностики та аналізу мотивів та закономірностей наукової діяльності молодих дослідників та сталих учених; врахування вікових та фізичних особливостей розвитку особистості для проектування різних методико-технологічних систем навчання з музичного мистецтва в закладах освіти різного освітнього рівня. **ФК 9.** Здатність до створення та практичного втілення власних творчих проектів на високому професійному рівні; знання змістової сутності музичного мистецтва та усвідомлення його ролі в суспільному та особистісному житті. **ФК 10.** Здатність до дотримання норм наукової етики щодо здійснення наукової діяльності та проведення власного

	наукового дослідження, наукового спілкування, дискусії, полеміки, публічного обговорення дослідження. **ФК 11.** Здатність аналізувати та синтезувати науково-теоретичну літературу, навчальні програми, підручники, інші навчально-методичні матеріали та продукти творчості з музичного мистецтва, доступних для здійснення науково-педагогічного дослідження та адекватно їх використовувати; здатність застосовувати інструментарій інших наукових галузей відповідно до організації та аналізу результатів експериментальної діяльності; спроможність до незалежного критичного осмислення та усвідомлення історичного досвіду та сучасного значення музичного мистецтва, появи нових галузей (музико-терапія, арт-терапія). **ФК 12.** Здатність застосовувати у практичній діяльності набуті знання та принципи дослідження в сфері музичного мистецтва і гуманітарних науках**,** планувати та на основі дослідницької роботи проектувати нові траєкторії особистісного акмеологічного розвитку. **ФК 13.** Здатність виявляти, проектувати, організовувати та практично вирішувати проблеми на основі дослідницької методології; здійснювати різні види дослідницької педагогічної роботи в процесі навчальної діяльності у мистецько-педагогічних підрозділах закладів освіти та інших соціальних інституціях й адекватно оцінювати її результати. Здатність до апробації результатів дисертаційного дослідження шляхом презентації на наукових конференціях, публікації наукових матеріалів та статей. **ФК 14.** Здатність здійснювати організацію та самоорганізацію навчально-дослідницької роботи; застосовувати набуті знання, теоретичні висновки про структуру та функції системи вищої освіти, правові та нормативні основи організації функціонування музично-професійної галузі; ефективно застосовувати знання в галузі мистецької освіти для проведення науково-дослідницької, практично-емпіричної діяльності з музичного розвитку та навчання у відповідних навчальних закладах відповідно освітнім стандартам та європейським тенденціям. **ФК 15.** Здатність діагностувати рівень художньо-мистецького розвитку, музичних досягнень та освітніх потреб особистості; проектувати та здійснювати мистецько-освітній процес з урахуванням соціокультурної ситуації та рівня розвитку особистості, готовність до реалізації освітніх задач мистецько-просвітницького характеру та розв’язання проблем музично-естетичного виховання. Здатність добирати та використовувати адекватні меті та завданням дослідження методико-технологічні системи у музично-педагогічному

	процесі. Уміння розробляти навчальні програми з теорії та методики викладання музичних дисциплін, впроваджувати ефективні форми та методи навчання; самостійно поглиблювати та розширювати власний музичний виконавсько-просвітницький та музично-педагогічний досвід.

V. НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ, ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ А «ОСВІТА» ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ А4 СЕРЕДНЯ ОСВІТА, СФОРМУЛЬОВАНИЙ У ТЕРМІНАХ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ (ПРН)

Програмні результати навчання (ПРН)	ОНП «Середня освіта (музичне мистецтво)» спрямовує майбутніх докторів філософії на оволодіння програмними результатами навчання в галузі музичного мистецтва, основу яких складають: **ПРН 1.** Знання методологічних засад педагогіки мистецтва, найважливіших методологічних підходів до осмислення теоретичних ідей та наукового розвитку музичного мистецтва. Уміння володіти методами наукового аналізу, систематизації, контекстуалізації отриманої теоретичної інформації для застосування їх у науково-практичних результатах на основі самокритичного і незалежного підходів; планувати та прогнозувати хід та етапи наукового дослідження з проблем теорії та методики мистецького навчання. **ПРН 2.** Глибоке усвідомлення та критичне осмислення різних аспектів історичних і сучасних мистецьких явищ музичної галузі з позиції філософських, психолого-педагогічних, мистецтвознавчих, методичних знань. Уміння рефлексивно усвідомлювати, переосмислювати і коригувати власний суб'єктивний розвиток, адекватно і гнучко реагувати на позицію інших при вирішенні комунікативних завдань у різних ситуаціях спілкування. **ПРН 3.** Знання історіографічних письмових джерел, музично-культурних артефактів під час підготовки наукоємних презентацій, публічних виступів, літературних робіт, творчих виконавських проектів та інших продуктів наукового дослідження. Знання історичних типів світовідношення людини та соціокультурних передумов їх принципових трансформацій. **ПРН 4.** Знання специфіки акмеологічних знань з позиції феноменології, закономірностей та механізмів становлення особистості на всіх етапах розвитку у поєднанні з основними тенденціями руху національної свідомості й соціокультурного розвитку. Знання технологічних підходів до акмеологічної підготовки викладачів мистецьких

	дисциплін. Уміння розрізняти індивідуально-психологічні якості та властивості, а також характеристики, стилі роботи особистості з метою найефективнішої взаємодії в різних видах діяльності. **ПРН 5.** Знання теоретичних положень педагогіки мистецтва, функціональних засад історії музики як наукової дисципліни в системі гуманітарних наук; теоретичних основ постановки виконавського апарату, методики постановки голосу, основ грамотного викладання музично-інструментальних дисциплін, теоретичних основ викладання диригентсько-хорових дисциплін; методико-технологічних систем для багатогранного художнього розвитку суб'єктів навчання та здійснення науково-значущого експериментального дослідження; здатність використання набутих музично-теоретичних та музично-історичних знань, практичного досвіду в умовах керівництва творчими колективами різного типу (жіночим, мішаним, дитячим хором), колективом камерного складу, фольклорним ансамблем та музично-інструментальним оркестром в процесі організації та здійснення експериментальної роботи. **ПРН 6.** Уміння описувати іноземною мовою чіткі, добре структуровані тексти по заданій дослідницькій тематиці, розширюючи і підкріплюючи власну наукову позицію. Знання методики створення та показу презентацій іноземними мовами на задані теми і темою дисертаційного дослідження. **ПРН 7.** Уміння спрямовувати весь здобутий науково-теоретичний досвід на удосконалення традиційних та створення інноваційних прогресивних методик організації та отримання експериментальних дослідницьких проектів, визначення доцільного проблемного поля для подальшої наукової творчості; Вміння встановлювати загальні закономірності тенденцій стильового розвитку та парадигмальних особливостей музичної творчості у процесі аналізу музичного твору. Демонстрація професійних умінь публічного ділового дискурсу та незалежного обговорення існуючих проблем музичного мистецтва з використанням актуальної інформації та сучасного комунікативно-інформаційного ресурсу і відповідних комунікативних та інших дослідницьких технологій. **ПРН 8.** Знання основних концепцій, закономірностей, наукових ідей та фактів відповідних регіональних особливостей традиційної музичної культури України, оволодіння спеціальним понятєвим апаратом, що дасть змогу ідентифікувати себе та інших в культурному різноманітті.

	Уміння обґрунтовувати власну світоглядну позицію, ієрархію своїх життєвих цілей, ідеалів та цінностей у взаємодії з культурними досягнення людства. **ПРН 9.** Уміння володіти та використовувати системні знання щодо психолого-педагогічних закономірностей, принципів, умов, механізмів взаємодії суб'єктів художньо-освітнього процесу. Уміння організовувати освітній та дослідницький процес з проблемних питань відповідно до існуючих умов і потреб суспільства, застосовуючи набуті знання та практичні вміння з філософії, психології, педагогіки, спеціальної музичної педагогіки і психології, теорії музичного навчання, методики опанування фахових дисциплін для визначення актуального, новітнього, доцільного проблемного поля наукової творчості, виявлення самобутності наукового дослідження, оригінальності, унікальності змісту, лінгвістичної грамотності та креативності літературного і схематично-узагальненого оформлення на високому рівні самостійної науково-творчої діяльності, планувати та реалізовувати програму професійного і особистісного саморозвитку. **ПРН 10.** Володіння грою на музичних інструментах на основі розвитку спеціальних здібностей та виконавської техніки, застосування набутого виконавського досвіду стосовно вирішення художньо-мистецьких завдань інтерпретації музичних творів; здатність акомпанувати та імпровізувати, читати ноти з листа, транспонувати вокально-хорові та інструментальні твори на музичному інструменті. **ПРН 11.** Уміння організації та керівництва вокально-хоровими та оркестровими колективами різного типу (симфонічним, камерним, оркестром народних інструментів, фольклорним вокально-інструментальним ансамблем), володіння методикою жанрово-стильового аналізу музичних творів для здійснення ефективного аналізу практичної експериментальної діяльності та викладу її результатів у створенні методичних проектів дисертаційних досліджень. **ПРН 12.** Уміння реалізовувати гуманістично-аксіологічний зміст вироблених людством духовних відношень (моральних, правових, естетичних тощо) в системі суспільної комунікації. Уміння логічно виважено обґрунтувати власні наукові позиції, представляти авторську методологічну програму дослідження, проектувати організацію та хід власної науково-дослідницької діяльності.

	ПРН 13. Уміння самостійно здійснювати характеристику та аналіз особливостей змісту музичних творів залежно від використання певної моделі комунікації. Уміння організовувати, проводити та брати активну участь у мистецьких форумах, науково-практичних конференціях, фестивалях, конкурсах, просвітницьких заходах мистецького дисциплінарного та міждисциплінарного культурно-освітнього характеру з подальшим обговоренням у вузьких професійних та широких соціальних контекстах. **ПРН 14.** Уміння виявляти, аналізувати та самостійно вирішувати теоретико-методичні та інформаційні проблеми музично-професійного характеру на основі критичної оцінки та аналізу використовуваних різноманітних друкованих, аудіовізуальних, електронних джерел та Інтернет ресурсу. Уміння аналізувати художньо-естетичні явища з позицій різноманітних сучасних наукових підходів, толерантно ставитись до інших світоглядних поглядів дослідників. Уміння враховувати закономірності розвитку творчої особистості засобами мистецтва (зокрема музики, хореографії, художньої культури), полікультурні реалії мистецької освіти. **ПРН 15.** Уміння самостійно здійснювати теоретичний, методичний, виконавський аналіз музичних творів; визначати специфіку фольклору як виду мистецтва та його провідних жанрів; самостійно розкривати образний зміст музичного твору та особливості його художньої форми, використовуючи інтегральні знання з теорії та історії музики, опановувати системи засобів музичної виразності та усвідомлювати їх роль у створенні художнього музичного образу; створювати художньо-педагогічні інтерпретації музично-інструментальних та вокально-хорових творів з метою забезпечення достовірності практичних результатів дослідження. Уміння проведення самостійного аргументованого та логічно побудованого дослідження з проблем мистецької освіти у вигляді дисертаційної роботи, що об’єднує попередньо висвітлені в друкованих працях окремі наукові досягнення та висновки засобами академічного письма з використанням відповідних дослідницьких матеріалів і методів, науково обґрунтованим співвіднесенням теоретичної та практичної частин представленої дисертаційної роботи. Уміння розробляти зміст, хід, форми і методи дослідно-експериментальної роботи, оформлювати згідно стандартів та презентувати результати педагогічного дослідження.

VI. ФОРМИ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО (ДОКТОРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форми атестації здобувачів	На іспитах та заліках (за ОНП «Середня освіта (музичне мистецтво)» підводяться підсумки стосовно оприлюднення результатів дослідження на всеукраїнських та міжнародних конференціях і конгресах та друкованої продукції (статті у фахових виданнях України (мінімум 2) та зарубіжні видання (мінімум 1), тези, методичні рекомендації тощо); заохочуються творчі мистецькі виступи та конкурси (сольні та у складі творчих колективів), концертні презентації сольних програм та творчих проектів. Оцінювання навчальних та науково-дослідницьких досягнень аспірантів здійснюється за чотирибальною національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно); 2-рівневою національною шкалою (зараховано/ не зараховано); 100-бальною шкалою ECTS (A, B, C, D, E, F). Види контролю: щорічні звіти (двічі на рік), самоконтроль. Форми контролю: усна доповідь про результати дослідження на конференціях, та інших науково-практичних заходах, друкована продукція, попередній захист та захист кандидатської дисертації. Атестація здобувачів здійснюється у формі публічного захисту результатів науково-дослідницької роботи, яка представлена у вигляді дисертації. Присвоєння наукового ступеня доктора філософії здійснює спеціалізована вчена рада відповідного наукового спрямування, акредитована Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Дисертація має містити нові ідеї, які дозволяють розв’язувати комплексні проблеми педагогіки мистецтва на засадах інноваційної методології в галузі з урахуванням вимог академічної доброчесності. Дисертаційне дослідження має бути оприлюдненим на офіційному сайті УДУ імені Михайла Драгоманова.
Вимоги до публічного захисту дисертації	Публічний захист дозволяє встановити відповідність рівня науково-дослідницької підготовки аспіранта та вимог, що висуваються до доктора філософії в галузі А «Освіта» спеціальності А4 Середня освіта. Присвоєння наукового ступеня доктора філософії з середньої освіти (музичне мистецтво) здійснює спеціалізована вчена рада відповідного наукового спрямування, акредитована Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень.

VII. ВИМОГИ ДО НАЯВНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти діє на основі нормативно-правового «Положення про внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти а Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова», яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
2) виконання творчих мистецьких проектів;
3) здійснення моніторингу та періодичного перегляду програм навчальних дисциплін;
4) щорічне оцінювання здобувачів третього рівня вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників Українського державного університету імені Михайла Драгоманова та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті університету, на інформаційних стендах та в будь-який інший формі;
5) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
6) забезпечення необхідними ресурсами для організації освітнього процесу, його органічного поєднання з науковою діяльністю та мистецькою практикою, у тому числі самостійної роботи здобувачів третього ступеня вищої освіти «Доктор філософії»;
7) забезпечення інформаційними системами та програмами для ефективного управління освітнім процесом, його синтезом з наукою та мистецькою практикою;
8) забезпечення публічності інформації про освітні програми навчальних дисциплін;
9) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками Українського державного університету імені Михайла Драгоманова та здобувачами третього рівня вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
10) інших процедур і заходів.

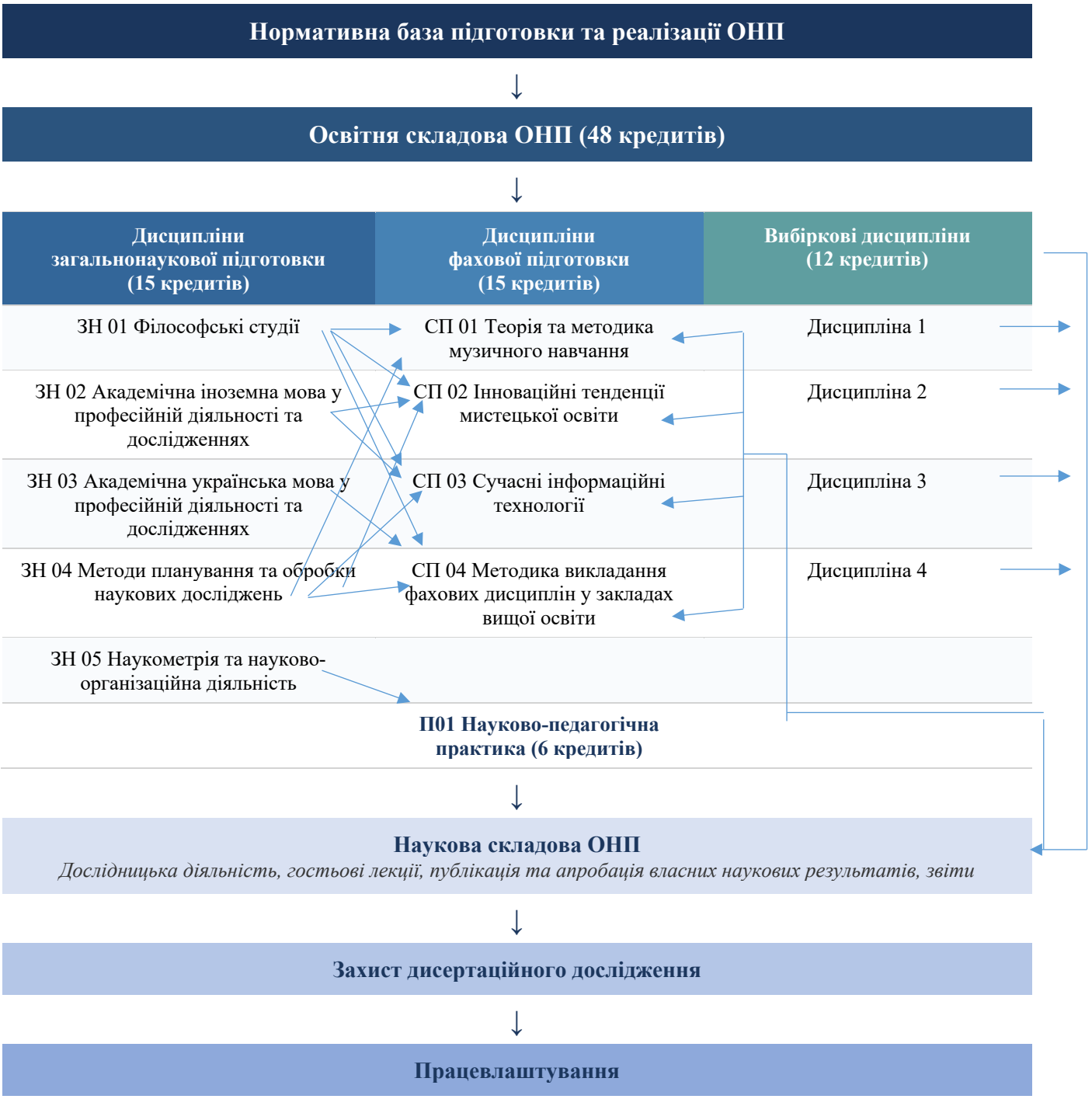
Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами. Оцінювання та забезпечення якості вищої освіти здійснюється на предмет її відповідності означеним вимогам та міжнародним стандартам і рекомендаціям.

VIII. ПЕРЕЛІК ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇХ ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ

Код н/д	Освітні компоненти ОНП «Середня освіта (музичне мистецтво)»: навчальні дисципліни, курсові проєкти (роботи), практики, кваліфікаційний екзамен, випускна кваліфікаційна робота	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти ОНП «Середня освіта (музичне мистецтво)»			
ЗН 01	Філософські студії	3	Е
ЗН 02	Академічна іноземна мова у професійній діяльності та дослідженнях	3	З
ЗН 03	Академічна українська мова у професійній діяльності та дослідженнях	3	З
ЗН 04	Методи планування та обробки наукових досліджень	3	З
ЗН 05	Наукометрія та науково-організаційна діяльність	3	З
СП 01	Теорія та методика музичного навчання	4	Е
СП 02	Інноваційні тенденції мистецької освіти	4	З
СП 03	Сучасні інформаційні технології	4	З
СП 04	Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти	3	
П 01	Науково-педагогічна практика	6	З
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		75%	
Вибіркові компоненти ОНП «Середня освіта (музичне мистецтво)»			
СВ 01	Дисципліна 1	3	З
СВ 02	Дисципліна 2	3	З
СВ 03	Дисципліна 3	3	З
СВ 04	Дисципліна 4	3	З
Загальний обсяг вибіркових компонент:		25%	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОНП «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО)»		48 кредитів	

IV. Структурно-логічна схема освітньої програми

(логічна послідовність вивчення компонентів освітньо-наукової програми)

Х. МАТРИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КОМПОНЕНТАМ ОНП «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО)»

	ЗН 01	ЗН 02	ЗН 03	ЗН 04	СП 01	СП 02	СП 03	СВ 01	СВ 02	СВ 03	СВ 04	СВ 05	СВ 06	СВ 07	П 01
ІК			•		•	•	•	•	•						
ЗК1		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ЗК2	•							•							
ЗК3			•					•							
ЗК4	•				•							•			
ЗК5										•	•				
ЗК6					•	•		•	•	•	•			•	•
ЗК7						•	•								
ЗК8	•				•	•	•								
ЗК9						•	•								•
ЗК10	•		•	•	•			•							
ЗК11	•		•	•	•	•	•								
ЗК12	•		•	•									•	•	
ЗК13			•												•
ЗК14				•											
ЗК15			•		•	•									
ФК1			•	•	•		•					•			
ФК2			•												
ФК3			•	•		•	•								
ФК4		•			•		•								•
ФК5															
ФК6				•	•			•							
ФК7	•														
ФК8			•			•				•			•		
ФК9															•
ФК10					•		•								
ФК11			•								•				
ФК12															•
ФК13			•				•								
ФК14			•												
ФК15								•							

XI. МАТРИЦЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ (ПРН) ВІДПОВІДНИМИ КОМПОНЕНТАМИ ОНП «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО)»

	ЗН 01	ЗН 02	ЗН 03	ЗН 04	СП 01	СП 02	СП 03	СВ 01	СВ 02	СВ 03	СВ 04	СВ 05	СВ 06	СВ 07	П 01
ПРН 1					•	•	•								
ПРН 2	•				•	•		•	•		•	•		•	
ПРНЗ	•				•	•							•		
ПРН 4						•	•								
ПРН 5					•				•	•	•	•	•	•	
ПРН 6		•				•	•								
ПРН 7			•	•		•	•								
ПРН 8					•	•				•		•			
ПРН 9					•	•		•							
ПРН 10					•	•								•	•
ПРН 11					•		•							•	•
ПРН 12						•	•	•			•				
ПРН 13			•	•	•	•	•								•
ПРН 14						•	•	•			•		•		
ПРН 15					•		•		•					•	•

XII. Наукова складова в означенні термінів і результатів

Під час навчання в аспірантурі здобувач має повністю реалізувати освітню та наукову складові програми. Наукова складова освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії з музичного мистецтва орієнтована на формування дослідницької автономії здобувача. Вона реалізується через систему наукового керівництва, публікацій у наукових виданнях, участь у наукових заходах, організованих кафедрою, факультетом, університетом, науковими установами України, вітчизняними та закордонними партнерами.

Науковий компонент програми є обов'язковим складником підготовки й реалізується через виконання індивідуального плану. Він передбачає проведення самостійного дослідження під супроводом наукового керівництва із подальшим оформленням дисертаційної роботи згідно з чинними законодавчими вимогами. Підсумком є успішний публічний захист дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Рік навчання (дослідження)	**Складові процесу дослідження (реалізації індивідуальної дослідницької траєкторії**)
1 рік	Вибір, формулювання теми та її офіційне затвердження (на кафедрі, вченій раді інституту, вченій раді університету) протягом 2 місяців від початку навчання. Формування джерельної бази та укладання бібліографічного списку. Окреслення наукової проблеми, формулювання завдань та розробка структури (плану) дослідження. Обґрунтування теоретико-методологічного підходу та підготовка тексту першого розділу, що містить аналіз історіографії та теоретичну базу теми. Підготовка та публікація наукових статей та тез наукових доповідей для наукових конференцій, круглих столів. Двічі на рік здобувач звітує про хід виконання індивідуального плану наукової роботи на засіданні кафедри політичних наук, результати атестації затверджуються висновком кафедри із обов'язковим аналізом виконання ним індивідуальної дослідницької траєкторії. Висновок кафедри затверджується вченою радою інституту, вченою радою університету.
2 рік	Опрацювання наукового доробку та емпіричної бази за темою дослідження, концептуалізація понятійно-категоріального апарату. Робота над текстом дисертації з погодженням наукового керівника. Представлення основних положень роботи на науково-практичних заходах. Публікація результатів у фахових наукових виданнях з політичних наук. Двічі на рік здобувач звітує про хід виконання індивідуального плану наукової роботи на засіданні кафедри політичних наук, результати атестації затверджуються висновком із обов'язковим аналізом виконання ним індивідуальної дослідницької траєкторії. Висновок кафедри затверджується вченою радою інституту, вченою радою університету.

3 рік	Формування аспірантом власного підходу до теоретичного та практичного розв'язання проблем, що стосуються предмета дослідження. Завершення підготовки тексту розділів дисертації та обговорення їх з науковим керівником. Апробація результатів наукового дослідження на науково-практичних заходах. Підготовка та друк наукових статей у фахових виданнях з політичних наук. Двічі на рік здобувач звітує про хід виконання індивідуального плану наукової роботи на засіданні кафедри політичних наук, результати атестації затверджуються висновком кафедри із обов'язковим аналізом виконання ним індивідуальної дослідницької траєкторії. Висновок кафедри затверджується вченою радою інституту, вченою радою університету.
4 рік	Презентація результатів дисертаційного дослідження на спеціальному засіданні кафедри, отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Підготовка в аспірантурі завершується публічним захистом дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді. Двічі на рік здобувач звітує про хід виконання індивідуального плану наукової роботи на засіданні кафедри політичних наук, результати атестації затверджуються спеціальним висновком кафедри із обов'язковим аналізом виконання індивідуальної дослідницької траєкторії. Науково-дослідна робота аспіранта виконується під керівництвом наукового керівника, який має право коригувати хід дослідження, несе відповідальність за підготовку здобувача ступеня доктора філософії в галузі музичного истецтва, своєчасну реалізацію ним етапів дослідження та його якість. Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії з музичного мистецтва завершується публічним захистом наукових здобутків у разовій спеціалізованій раді, що є підставою для отримання диплома доктора філософії.

XIII. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

1. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII, 2014 р. (Редакція від 01.06.2025, підстава - 4186-IX). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text

2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. №848–XII. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848–19

3. 3. Закон України «Про академічну доброчесність» № 4742-IX від 18.12.2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text

4. Міжнародна Стандартна Класифікація Освіти (ISCED – 97: International Standard Classification of Education/UNESCO, Paris).

5. Наказ МОН України від 12.02.2025 р. № 192 «Про затвердження Переліку предметних спеціальностей спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями), спеціалізацій предметної спеціальності А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)), спеціалізацій спеціальностей А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями) та А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями), за якими здійснюється розміщення державного (регіонального) замовлення. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0322-25#Text

6. Національний класифікатор України: "Класифікатор професій" ДК 003:2010 (редакція від 13.12. 2924). КИЇВ : Держспоживстандарт України, 2010.

7. Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502) «ПОРЯДОК підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502-2023-%D0%BF#Text

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» № 44 від 12 січня 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text

9. СТАТУТ Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (нова редакція). URL: https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova

10. Структури ключових компетенцій, які розглядаються як необхідні для всіх у суспільстві, заснованому на знаннях (Key Competences for Lifelong learning: A European Reference Framework – implementation of "education and training 2010", Work programme, Working Group B "Key Competences", 2004).

11. EQF 2017 (Європейська рамка кваліфікацій) – https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ceead970-518f-11e7-a5ca-01aa75ed71a1/language-en; https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page

12. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищої освіти в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова (затверджено 3.10. 2023 року, протокол № 4.

13. Нормативні документи НАЗЯВО. URL: https://naqa.gov.ua/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96-%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/

14. ПОЛОЖЕННЯ про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Наказ МОН України від 15 травня 2024 року № 686. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1013-24#Text

15. ПОЛОЖЕННЯ про відділ ліцензування та акредитації Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. URL: https://udu.edu.ua/osvita/litsenzuvannia-ta-akredytatsiia/pro-viddil-litsenzuvannia-ta-akredytatsii/polozhennia-pro-viddil-litsenzuvannia-ta-akredytatsii-udu-imeni-mykhaila-drahomanova

16. ПОЛОЖЕННЯ про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова. URL:

https://udu.edu.ua/nauka/aspirantura/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-pidhotovku-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-stupenia-doktora-filosofii-ta-doktora-nauk-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova

17. Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова (нова редакція). https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-v-ukrainskomu-derzhavnomu-universyteti-imeni-mykhaila-drahomanova

18. Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова URL: https://udu.edu.ua/resursy/normatyvnni-dokumenty/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova

19. ПОЛОЖЕННЯ про науково-педагогічну практику аспірантів Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. URL: https://udu.edu.ua/nauka/aspirantura/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-naukovo-pedahohichnu-praktyku-aspirantiv-udu-imeni-mykhaila-drahomanova

20. ПОЛОЖЕННЯ «Про академічну доброчесність в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова». URL: https://udu.edu.ua/nauka/aspirantura/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova